

Riktlinje för handläggning av avgifter

inom omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning

Dokumenttyp RIKTLINJE	Diarienummer VN 2024/602	Datum för beslut 2024-06-13	Version 1
Beslutsinstans Välfärdsnämnden	Dokumentansvarig Avdelningschef Administrativa avdelningen	Ansvarig för uppföljning Avdelningschef Administrativa avdelningen	Reviderad [Reviderad]
Dokumentet gäller Tills vidare			

Innehållsförteckning

1	Allmänt om avgifter	4
1.1	Bakgrund	5
1.2	Överklagande	5
1.3	Betalning	5
2	Avgiftsunderlag	6
2.1	Avgiftsutrymme	6
2.2	Ändrade förhållanden under året	6
2.3	Inkomster	6
2.3.1	Avgiftsgrundande inkomster	7
2.3.2	Ej avgiftsgrundande inkomster	7
2.4	Utgifter	7
2.4.1	Avgiftsgrundande utgifter	7
2.4.2	Ej avgiftsgrundande kostnader	8
2.5	Beräkning av boendekostnad	8
2.5.1	Bostadstillägg och bostadsbidrag	8
2.5.2	Dubbel boendekostnad	8
2.5.3	Två- och flerbäddsrum	8
2.6	Avgiftsberäkning för makar och registrerade partner	8
3	Förbehållsbelopp	9
3.1	Minimibelopp	9
3.2	Höjning av minimibelopp	10
3.2.1	Personer med måltidsabonnemang i särskilt boende	11
3.2.2	Förhöjda kostnader för måltidsabonnemang av matlådor i ordinärt boende	11
3.3	Sänkning av minimibeloppet	11
4	Ordinärt boende	12
4.1	Omsorgsavgift	12
4.1.1	Beräkning av utförd tid	12
4.1.2	Avgiftshantering i samband med tillfällig vistelse i kommunen enligt SoL och HSL	12
4.2	Trygghetslarm	12
4.3	Matdistribution	13
4.4	Dagverksamhet	13
4.5	Servicetjänster	13
4.6	Boendestöd	14
5	Korttidsboende	14
5.1	Korttidsboende, rehabilitering, avlastning och växelvård enligt SoL	14
5.2	Korttidsvistelse LSS 0-17 år	14
6	Särskilt boende	15

6.1	Särskilt boende för äldre	15
6.1.1	Måltidsabonnemang	15
6.1.2	Boendeavgift och uppsägning av bostad.....	15
7	Bostad med särskild service enligt SoL.....	15
7.1	Avgifter i bostad med särskild service i kommunens regi.....	15
7.2	Avgift för brukare i bostad med särskild service som drivs av privata företag	16
7.2.1	Kost.....	16
7.2.2	Boendeavgift	16
7.2.3	Hemtjänstavgift.....	16
8	Gruppboende, serviceboende och annan särskilt anpassad bostad enligt LSS	16
9	Internatboende	16
10	Hälso- och sjukvård	17
10.1	Enstaka hembesök.....	17
10.2	Insatser över tid.....	17
10.3	Exkluderade hälso- och sjukvårdsinsatser.....	17
10.4	Avgift för hjälpmedel.....	17
10.4.1	Engångsavgift	18
10.4.2	Hyresavgift	18
11	Provisorisk dödsboförvaltning	18
12	Retroaktiv rättelse av avgifter	18
Bilagor.....		20
	Bilaga 1 – Sammanställning av avgifter, VN 2024/602	20

1 Allmänt om avgifter

Det som allmänt sett menas med en avgift är att den utgår från en på förhand bestämd taxa och utgör betalning för en tjänst eller nyttighet för medborgaren.

Kommunen har rätt att ta ut en avgift för obligatorisk verksamhet dvs. för de tjänster eller nyttigheter som följer lag eller annan författning och som den är skyldiga att tillhandahålla. Inom Valfärdsförvaltningen sker det en debitering av avgift när den enskilde har ansökt om stöd och blivit beviljad en insats.

Kostnader för tjänster som Valfärdsförvaltningen utför vid begäran från andra myndigheter och kommuner mm beslutas av Förvaltningschef i samråd med kommunens stödfunktioner. Gäller tex. vid utförande av provtagning åt Polismyndigheten eller vid försäljning av plats/boende till annan kommun och liknande tjänster.

Hantering av Riktlinjen

Var gång en ny avgift behövs eller ska göras om så går ärendet till Valfärdsnämnden och sedan till Kommunfullmäktige som är slutlig beslutsinstans.

Valfärdsförvaltningens administrativa avdelning, uppdaterar *Riktlinjen för handläggning av avgifter* efter beslut i Kommunfullmäktige. Efter uppdatering får Valfärdsnämnden Riktlinjen för delgivning.

Riktlinjen går till nämnden för nytt beslut vid förändringar kring annat än det som direkt berör en avgift.

Till riktlinjen finns en bilaga med en sammanställning på alla aktuella avgifter. Administrativa avdelningen reviderar den årligen utifrån de justeringar som är beslutade.

Årlig uppdatering:

- Avgifter som beräknats på prisbasbeloppet justeras årligen (1 januari) utifrån aktuellt prisbasbelopp.
- Avgifter som utgår ifrån Konsumentverkets beräkningar justeras (1 januari) vid förändringar.
- Avgifter som räknas upp årligen (1 januari) utifrån prisindex för kommunal verksamhet (PKV) justeras från oktober månads prisindex.
- Avgift för boende justeras årligen utifrån den förhandling som Krambo och Hyresgästföreningen Region Norrland gör på våren. Avgiften verkställs två månader efter beslut.
- Årlig uppdatering av bilagan till riktlinjen Sammanställning av avgifter, VN 2024/602.

1.1 Bakgrund

Avgifter utifrån socialtjänstlagen regleras i 8 kap. 1-9 §§ socialtjänstlagen (SoL). Av lagen framgår att;

- avgifterna ska vara skäligen
- avgifterna inte får överstiga kommunens självkostnader
- avgifterna får differentieras med hänsyn till den enskildes ekonomiska förhållanden
- den enskilde ska förbehållas tillräckliga medel för sina normala levnadsomkostnader (förbehållsbelopp).

Dessa tillämpningsföreskrifter gäller för handläggning av avgifter för biståndsbedömda insatser till äldre och personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen.¹⁾

Flera belopp för beräkning av avgifter inom äldre- och handikappomsorgen är knutna till prisbasbeloppet.

Enligt 8 kap. 5§ SoL får kommunen ta ut en maxavgift för omsorg, larm och service och benämns med maxtaxa fortsättningsvis.

Avgifter för hälso- och sjukvård regleras av 26 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).

1) Personer med funktionsnedsättning med beslut enligt LSS betalar ingen omsorgsavgift.

1.2 Överklagande

Beslut om taxsystem fattas av kommunfullmäktige. Generella beslut om avgifter, d.v.s. beslut som riktar sig till alla kunder, överklagas med laglighetsprövning enligt Kommunallagen 13 kap. Överklagan skickas av klaganden direkt till Förvaltningsrätten i Härnösand.

Beslut om avgifter som den enskilde ska betala är myndighetsutövning och regleras i 8 kap. SoL. Den enskilde har rätt att överklaga beslutet genom förvaltningsbesvär enligt 16 kap. 3 § SoL. Beslutet kan endast överklagas av den som berörs av beslutet. Överklagan ska ställas till Förvaltningsrätten i Härnösand, men skickas till den handläggare som tagit beslut om avgiften (avgiftshandläggare). Överklagan ska ha inkommit till kommunen inom tre veckor efter det att den enskilde tagit del av beslutet. Har överklagandet inkommit i tid ska kommunen skicka ärendet vidare till Förvaltningsrätten i Härnösand.

1.3 Betalning

Senaste dag att betala räkningen är den sista vardagen i varje månad. Målet är att kunden ska få fakturan senast 10 dagar innan sista betalningsdag.

2 Avgiftsunderlag

Med avgiftsunderlag avses den nettoinkomst som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelat med lika belopp per månad.

Vid avgiftsberäkningen sammanräknas alla faktiska inkomster. Skatt, boendekostnad och förbehållsbelopp avdras. Det som återstår är det så kallade avgiftsutrymmet. Om avgiften överstiger detta avgiftsutrymme måste omsorg- och larmavgiften samt avgiften för hälso- och sjukvård subventioneras.

Avgiftsunderlaget beräknas utifrån förvärvs- och kapitalinkomster som är skattepliktiga enligt lagstiftningen om inkomstskatter. Även bostadsbidrag och särskilt bostadstillägg anses som inkomst.

Om den enskilde avstår från att lämna uppgifter om inkomst och förmögenhet görs ingen prövning av förbehållsbelopp, utan avgiften blir enligt maxavgiften.

För att kontrollera de inlämnade uppgifterna inhämtar kommunen data om aktuella inkomster från Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten.

2.1 Avgiftsutrymme

Med avgiftsutrymme menas den högsta avgift som brukaren kan betala för omsorg och service. Avgiftsutrymmet utgör ett slags högkostnadsskydd för den enskilde då de sammanlagda avgifterna inte får överstiga det lagstadgade avgiftstaket, maxtaxan. Har den enskilde beslut om måltider och boende tillkommer måltidsavgift och avgift för bokostnad, då dessa poster inte subventioneras.

2.2 Ändrade förhållanden under året

Den enskilde har ansvar att informera om ändrade ekonomiska förhållanden eller varaktig förändring av hushållstyp som sker under året och som kan påverka beräkningen av avgiften eller avgiftsutrymmet. Den enskilde ska få ett skriftligt beslut där det framgår vilket avgiftsunderlag som har använts och hur det är beräknat. Beslutet ska vara försett med en besvärshänvisning.

2.3 Inkomster

Inkomstberäkningen för avgiftsunderlaget bygger i vissa delar på lagen om bostadstillägg för pensionärer m.fl. Denna lag anknyter i sin tur till vissa delar av inkomstskattelagen. Kommunen ska vid beräkning av avgifter och förbehållsbelopp utgå från aktuella inkomster vid beräkningstillfället. Dessa innefattar inkomster av tjänst och näringsverksamhet som är skattepliktiga enligt inkomstskattelagen. Även utländsk pension eller motsvarande ska räknas med. Kommunen ska utgå från den enskildes ekonomiska situation efter inkomstskatter d.v.s. nettoinkomst.

2.3.1 Avgiftsgrundande inkomster

- pension
- beskattningsbar del av vårdbidrag
- sjukpenning, sjukersättning, sjukbidrag
- livränta
- arbetsinkomst
- arbetslöshetsersättning (A-kassa), aktivitetsersättning
- föräldrapenning, underhållsbidrag och bidragsförskott
- inkomst av egen rörelse
- bostadsbidrag och särskilt bostadstillägg för pensionärer ¹⁾
- inkomst för uthyrning av bostad
- inkomst på kapital (bankränta, utdelning aktier, privatobligationer) ²⁾
- annan beskattningsbar inkomst
- försörjningsstöd

2.3.2 Ej avgiftsgrundande inkomster

- handikappersättning
- assistansersättning
- habiliteringsersättning
- obeskattad del av vårdbidrag
- barnbidrag
- introduktionsersättning för flykting
- ersättning som betalas ut p.g.a. kapitalförsäkringar

1) Bostadsbidrag och särskilt bostadstillägg för pensionärer räknas som inkomst. Enligt den praxis som har utvecklats i kommunerna, utgår man vid beräkningen av avgiften, från att den enskilde söker dessa bidrag. Om den enskilde inte har bostadsbidrag men är berättigad till detta, ombeds denne i samband med infordran av inkomstuppgifter att söka bostadsbidrag. Den enskilde förutsätts söka de sociala förmåner som finns inom socialförsäkringens ram.

2) Kapitalinkomster som är skattepliktiga enligt inkomstskattelagen ska medräknas. Kapitalinkomster avser deklarerade inkomster året före det aktuella. Har väsentliga förändringar skett under året, bör hänsyn till detta tas vid avgiftsberäkningen. Erhåller den enskilde en realisationsvinst vid försäljning av bostadsrätt eller villafastighet ska endast avkastningen på kapital medräknas. Förmögenhet påverkar inte avgiftsunderlagets storlek, utan endast avkastningen på kapital det vill säga kapitalinkomster.

2.4 Utgifter

2.4.1 Avgiftsgrundande utgifter

Utöver de kostnader som anges i reglerna för lägsta förbehållsbelopp är följande kostnader avgiftsgrundande:

- skatt
- boendekostnad
- underhållsbidrag

2.4.2 Ej avgiftsgrundande kostnader

Detta kan vara kostnader för privata lån t.ex. lån på bil, kontokort, krav från kronofogden m.m.

2.5 Beräkning av boendekostnad

2.5.1 Bostadstillägg och bostadsbidrag

För pensionärer tar kommunen i möjlig mån hänsyn till faktisk boendekostnad och bostadstillägg för pensionärer (BTP) samt särskilt bostadstillägg.

För icke-pensionärer tar kommunen i möjlig mån hänsyn till faktisk boendekostnad och bostadsbidrag.

Beräkningen görs utifrån boendeform.

2.5.2 Dubbel boendekostnad

Tilldelning av bostad i äldreboende sker ofta med kort varsel, vilket kan innebära dubbel boendekostnad. I dessa fall ska båda kostnaderna räknas in, dock längst tre månader från den dag kontraktet för äldreboendet undertecknats. Om den enskilde har dubbla hyreskostnader ska han/hon skicka en kopia på hyreskontraktet, att lägenheten är uppsagd/avveckling pågår. Om hyreskostnad upphör tidigare ska även detta meddelas. En individuell beräkning av den enskildes betalningsförmåga under uppsägningstiden görs. Ytterligare tre månader kan beviljas om särskilda skäl föreligger och aktiv handling kan uppvisas. Aktiv handling kan vara att bostaden har anmälts till försäljning hos mäklare, genom tidningsannonser eller tillsaluskylt vid bostaden. Detta ligger till grund för reducering av omsorgsavgiften.

2.5.3 Två- och flerbäddsrums

När den enskilde bor i två- och flerbäddsrums på SÄBO och som inte har en närstående relation med varandra betalar den en boendeavgift. Avgiften får per månad uppgå till högst en tolfteedel av 0,5539 gånger prisbasbeloppet (prisbasbelopp*0,5539/12).

2.6 Avgiftsberäkning för makar och registrerade partner

Vid avgiftsberäkningen för makar läggs makarnas inkomst samman och fördelas därefter med hälften vardera maken. Detsamma gäller för registrerade partners. Eftersom biståndsbeslut gäller den enskilda personen var för sig och serviceinsatserna kan variera för vardera maken, beräknas också avgifter för varje enskild person. Om endast en av parterna har någon omsorgsinsats ska hushållets gemensamma inkomster och utgifter ändå räknas med.

Undantag är när syskon och föräldrar/barn sammanbor och har delad ekonomi, samt när den ena parten förvärvsarbetar. Detta gäller även sambors

inkomster då det inte finns någon lagstadgad underhållsskyldighet mellan dem. Minderåriga barns inkomster och förmögenhet ska inte påverka föräldrarnas avgifter.

Om vistelsen för den ena parten bedöms bli varaktig, ska brukaren anmäla till Försäkringskassan, så att beräkning av pension och eventuell BTP sker som ensamstående. Avgiftsberäkningen ska då göras på var och en, d.v.s. räknas som delat boende.

3 Förbehållsbelopp

Förbehållsbeloppet är endast aktuellt att räkna fram om den enskilde ska betala en avgift.³⁾

Enligt 8 kap 7 § i SoL består förbehållsbeloppet av:

- ett minimibelopp
- den faktiska boendekostnaden

Ett nationellt fastställt, lägsta minimibelopp gäller. Detta belopp är vad den enskilde ska ha rätt att förbehålla sig av sina egna medel för att täcka normala levnadskostnader.

(Minimibelopp + boendekostnad = förbehållsbelopp)

3.1 Minimibelopp

Minimibeloppet ska, om inte annat följer av 8 kap.7§ SoL, alltid per månad utgöra lägst en tolfedel av 1,4789 gånger prisbasbeloppet för ensamstående (prisbasbelopp*1,4789/12).

För var och en av sammanlevande makar och sambor ska det utgöra lägst en tolfedel av 1,2066 gånger prisbasbeloppet (prisbasbelopp*1,2066/12).

För båda kategorierna höjs minimibeloppet med 10% för dem som är under 61 år.

Minimibeloppet är ett schablonbelopp och avser s.k. normalkostnader och inte enskilda personers faktiska levnadskostnader. Beloppet är baserat på Konsumentverkets beräkningar för hushållsavgifter.

I minimibeloppet ingår en livsmedelskostnad. Denna post är inte beräknad att täcka kostnaden för måltider genom matdistribution, matabonnemang i särskilt boende eller fördyrad specialkost p.g.a. sjukdom. Se vidare under avsnittet Höjning av förbehållsbelopp.

Posterna dagstidning och telefonavgift avser att täcka kostnader för prenumeration på en daglig tidning, abonnemangs- och samtalsavgifter för telefon.

Posterna för hälso- och sjukvård, samt läkemedel beräknas som en tolfedel av årskostnaden för personer som betalar upp till nivån för respektive högkostnadsskydd.

Med posten resor avses kostnader för lokalresor med kollektivtrafik, inklusive färdtjänst och sjukresor.

Posten tandvård beräknas täcka kostnaden för en årlig tandundersökning, samt mindre omfattande behandlingsåtgärder.

Därutöver har skattningar för vissa poster gjorts utifrån andra tillgängliga uppgifter om levnadskostnader för äldre och personer med funktionsnedsättning.

3) Om den enskilde har hemtjänst, trygghetslarm, dagverksamhet, bor i särskilt boende, avgift för hälso- och sjukvård. Omsorgsavgiften kan som högst bli enligt maxtaxa. Minimibeloppet ska täcka normalkostnader för; livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, telefon, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel.

3.2 Höjning av minimibelopp

Om den enskilde betalar en avgift för matdistribution, matabonnemang i särskilt boende eller fördyrad specialkost p.g.a. sjukdom och om kostnaden överstiger den skäligen kostnaden för mat i Konsumentverkets hushållsbudget ska kommunen höja minimibeloppet för merkostnaden. Av propositionen (prop. 2000/01:149 s. 59) framgår att varaktiga merkostnader bör beräknas med ledning av Konsumentverkets hushållsbudget när den kostnadspost som föranleder höjning eller sänkning av förbehållsbeloppet ingår i hushållsbudgeten. Det framgår också att kommunen bör använda faktiska kostnader när dessa är skäligen.

I propositionen (jfr prop. 2000/01:149 s. 41) nämns som exempel att om kost ingår i avgiften har kommunen rätt att minska den enskildes minimibelopp. Konsumentverket beräknar årligen ett schablonbelopp för den individuella kostnaden för livsmedel.

Kommunen ska under vissa förutsättningar fastställa minimibeloppet till en högre nivå. (8 kap. 8 § 1 st. SoL). Detta gäller om den enskilde på grund av särskilda omständigheter har behov av ytterligare medel. I praktiken innebär detta att den enskilde får betala en lägre avgift för omsorg, service och trygghetslarm. Minimibeloppet kan inte höjas för att täcka normala måltids- eller hyresavgifter. Behovet ska vara av varaktig karaktär och avse ett inte oväsentligt högre belopp. Enligt propositionen bör utgångspunkten vara att kostnaden i vart fall uppgår till ett par hundra kronor per månad. Med varaktig karaktär menas att kostnaden är regelbundet återkommande under i vart fall större delen av ett år, dock minst åtta månader.

Den enskilde ska då ansöka om ett förhöjt belopp och det är kommunens ansvar att utreda om den enskilde har behov av ett högre minimibelopp. Den enskilde bör vara behjälplig med att lämna uppgifter till kommunen för en sådan prövning. Det är därför av största vikt att kommunen i sin kontakt med den enskilde upplyser om avgiftssystemets konstruktion.

Exempel på andra särskilda omständigheter som bör berättiga till ett högre minimibelopp är underhållskostnad för barn, fördyrade kostnader för resor, t.ex. arbets- och sjukresor.

3.2.1 Personer med måltidsabonnemang i särskilt boende

Kommunens kostnad för Måltidsabonnemang i särskilt boende minus Konsumentverkets beräkning för livsmedelskostnaden för en person över 61 år ger ett förbehållsbelopp för boende på SÄBO.

3.2.2 Förhöjda kostnader för måltidsabonnemang av matlådor i ordinärt boende

Brukaren betalar alltid för sina matkostnader. Det förhöjda förbehållsbeloppet syftar enbart till att eventuellt reducera omsorgsavgiften.

Förbehållsbeloppet för de som äter alla mål hemma i ordinärt boende följer den beräkning som Konsumentverket gör för individuella livsmedelskostnaden för en person över 61 år.

Beräkningen görs i flera steg för att beräkna förbehållsbeloppet:

1. Lunch 30% av Konsumentverkets beräkning per månad
2. Middag 40% av Konsumentverkets beräkning per månad

Förbehållsbelopp matdistribution

- **Halv:** är en måltid varannan dag - avgift för matdistribution minus summan från punkt 2 delat med två.
- **Hel:** är en måltid per dag - avgift för matdistribution minus summan från punkt 2.
- **Kombi:** är två måltider per dag, lunch och middag - avgift för matdistribution minus summan av punkt 1 och 2.

Enligt 8 kap. 8 § 1 st. SoL ska förbehållsbeloppet höjas i skälig omfattning om den enskilde på grund av särskilda omständigheter varaktigt har behov av ett inte oväsentligt högre belopp än som anges i 8 kap. 7 § 2 st. SoL.

Enligt uttalanden i propositionen 2000/01:149 s. 59 kan förbehållsbeloppet behöva höjas när den enskilde har merkostnader för färdiglagad mat då socialtjänsten i samband med hemtjänst i ordinarie boende eller särskilt boende eller i dagverksamhet svarar för att den enskilde får den mat som han eller hon behöver i form av måltidslådor eller matservering.

3.3 Sänkning av minimibeloppet

Kommunen kan också i vissa speciella fall sänka minimibelopp enligt 8 kap. 8 § 2 st SoL. Det gäller i de fall den enskilde inte har en utgiftspost som ingår i det angivna förbehållsbeloppet därför att kostnaden ingår i avgiften för vård och omsorg och socialt stöd enligt SoL och HSL, alternativt ingår i avgiften för bostad i särskilt boende.

Nedsättning kan också göras i de fall insatsen ges kostnadsfritt av kommunen. Som exempel kan nämnas personer som bor i särskilda boendeformer kan hushållsel och förbrukningsartiklar m.m. ingå i avgift för bokostnad.

Sänkning av minimibeloppet för hushållsel⁴⁾ och förbrukningsmaterial⁵⁾ justeras årligen utifrån Konsumentverkets beräkningar.

4) Hushållsel - Hushållsel i lägenhet för exempelvis belysning och annan elektrisk utrustning.

5) Förbrukningsvaror - Dagligvaror som främst används för vård och skötsel av hemmet som tvätt- och rengöringsmedel, toalett- och hushållspapper med mera.

4 Ordinärt boende

4.1 Omsorgsavgift

I omsorgsavgiften ingår insatser av personlig omvårdnad.

Brukaren betalar timavgift för utförd tid av omsorgsinsatser.

Det maximala beloppet kallas maxtaxa (prisbasbelopp*0,5392/12).

4.1.1 Beräkning av utförd tid

Vid dubbelbemanning d.v.s. om två personal utför arbetsuppgifter räknas dubbel tid, dock ej i samband med praktik eller introduktion av nyanställd personal.

Utförd tid registreras av personalen i minuter. Vid månadens slut summeras tiden i minuter som sedan debiteras brukaren. Avgiften är ett fastställt timpris som justeras årligen utifrån PKV.

4.1.2 Avgiftshantering i samband med tillfällig vistelse i kommunen enligt SoL och HSL

Om en bosättningskommun/ansvarig vårdgivare har begärt verkställighet enligt SoL/HSL, ska bosättningskommunen/ansvarig vårdgivare ersätta vistelsekommunen för verkställighetskostnaderna.

4.2 Trygghetslarm

Ett installerat trygghetslarm är en biståndsbedömd tjänst som innehåller alla delar från brukarens larmanrop till den utförda åtgärd som krävts för larmanropet.

Alla trygghetslarm är digitala i Kramfors kommun.

Avgiften för trygghetslarm gäller per månad och ingår i maxtaxan. I avgiften ingår installation av trygghetslarm, besök av personal för eventuella åtgärder och abonnemang för den mobila trafiken.

Avgiften är en fastställd utifrån ett snitt av den avgift för trygghetslarm som kommuner i Västernorrland har. Den justeras årligen utifrån PKV.

4.3 Matdistribution

Med matdistribution avses abonnemang av måltidslådor och distribution av dessa till brukare. Lagen reglerar inte kommunens avgift för mat. Självkostnadsprincipen gäller.

Måltidsabonnemangen inom ordinärt boende finns i tre olika varianter:

- **Halv:** är en måltid varannan dag.
- **Hel:** är en måltid per dag.
- **Kombi:** är två måltider per dag, lunch och middag.

Dessa avgifter utgår från kostenhetens prissättning.

Matlådor reduceras vid bortavaro från och med 3:e frånvarodagen. Vid planerad frånvaro med avbokning av matlådor 7 dagar innan frånvaro, sker reduktion från och med 1:a frånvarodagen.

4.4 Dagverksamhet

Avgift för måltid vid dagverksamhet utgår från måltidsavgift vid korttidsboende och inkluderar lunch och kaffe.

Avgift för deltagande i dagverksamhet är beräknat per dygn och följer samma taxa som för omsorgsavgift. Beräknas årligen utifrån aktuellt prisbasbelopp (Maxtaxa/30). Avgiften ingår i maxtaxan.

4.5 Servicetjänster

Servicetjänster innefattar tjänster som är avsedda att förebygga skador, olycksfall eller ohälsa och som inte utgör personlig omvårdnad. Servicetjänster enligt Befogenhetslagen tillhandahålls utan individuell behovsprövning och omfattar personer 69 år och äldre.

Servicetjänster som ingår är:

- Städning
- Tvätt/klädvård
- Inköp av dagligvaror och apoteksvaror
- Matdistribution
- Säkerhetsrond med information – kostnadsfri

Ramtid för servicetjänster städning, tvätt/klädvård och inköp enligt Befogenhetslagen är max åtta timmar per månad.

Kommunen får ta ut skäliga avgifter enligt Befogenhetslagen. Avgifter får inte överstiga kommunens självkostnader. Avgifter utgår från schablontid per timme för de olika insatserna. Avgiften omfattas inte av maxtaxan.

Fastställd timtaxa som årligen justeras utifrån PKV.

4.6 Boendestöd

Boendestöd betraktas som en stöd- och hjälpinsats av behandlingskaraktär och bedöms därför inte vara avgiftsbelagd. Brukare som beviljas boendestöd men även behöver stöd i form av hemtjänst betalar avgift enligt omsorgstaxa i ordinärt boende.

5 Korttidsboende

Avgifter inom korttidsboende betalas alltid i efterskott. Vid korttidsvistelse sker bortavaroregistrering av hemtjänst automatiskt.

5.1 Korttidsboende, rehabilitering, avlastning och växelvård enligt Sol

För personer i korttidsboende, rehabilitering, växelvård och avlastning är avgiften beräknat per dygn och följer samma taxa som för omsorgsavgift. Beräknas årligen utifrån aktuellt prisbasbelopp (Maxtaxa/30). Avgiften ingår i maxtaxan.

I måltidsavgiften på korttidsboende ingår frukost, lunch, middag och mellanmål. Beräkningen är utifrån måltidsabonnemang för särskilt boende delat med 30 som ger kostnaden per dag.

Summan per dag fördelas:

- Frukost 20 %
- Lunch 30 %
- Middag 40 %
- Mellanmål 10 %

5.2 Korttidsvistelse LSS 0-17 år

Måltidsavgiften per dag för korttidsboende enligt LSS för barn och unga utgår från Konsumentverkets beräkningar. *Individuella matkostnader per månad* och *All mat lagas hemma*. (Beräkningen sker utifrån ett medelvärde på månadskostnaden för tre olika åldersgrupper 6-9 år, 10-13 år och 14-17 år delat med 30 som ger kostnaden per dag.)

I måltidsavgiften ingår frukost, lunch, middag och mellanmål.

Summan per dag fördelas:

- Frukost 20 %
- Lunch 30 %
- Middag 40 %
- Mellanmål 10 %

6 Särskilt boende

Kommunen förutsätter att den enskilde söker särskilt bostadstillägg för pensionärer alternativt bostadsbidrag.

6.1 Särskilt boende för äldre

Personer som bor i särskilt boende betalar en schablonavgift per timme, den följer fastställda omsorgsavgiften för ordinärt boende och ingår i maxtaxan. Avgiften beräknas utifrån den enskildes individuella behov och utredning av betalningsförmågan.

Dessutom tillkommer kostnad för mat, boende och hygien/förbrukningsartiklar.

Den enskilde kan få hemtjänst såväl i ordinärt boende, som i särskilt boende.

F.n. reduceras omsorgsavgiften från och med 3: e dagen vid bortavaro.

Endast dagar med hel bortavaro reduceras.

6.1.1 Måltidsabonnemang

Måltidsabonnemanget i särskilda boendeformer är en avgift som sätts utifrån kostenhetens kostnader.

F.n. gäller att matavgiften reduceras från och med första frånvarodag med hel bortavaro.

6.1.2 Boendeavgift och uppsägning av bostad

I Valfärdsförvaltningen har de flesta brukarna på särskilt boende andrahandskontrakt. Avgiften varierar utifrån boyta och SÄBO. Avgift för boende justeras årligen utifrån den förhandling som Krambo och Hyresgästföreningen Region Norrland gör.

Det är ingen uppsägningstid på kontrakten på SÄBO oavsett kontraktsform. Brukaren ansvarar för ut städning.

7 Bostad med särskild service enligt SoL

7.1 Avgifter i bostad med särskild service i kommunens regi

Personer som bor i bostad med särskild service betalar en schablonavgift per timme, den följer fastställda omsorgsavgiften för ordinärt boende och ingår i maxtaxan. Avgiften beräknas utifrån den enskildes individuella behov och utredning av betalningsförmågan.

Dessutom tillkommer kostnad för mat och boende.

De flesta brukarna boende i Bostad med särskild service enligt SoL har andrahandskontrakt. Boendeavgiften varierar utifrån boyta och justeras årligen utifrån den förhandling som Krambo och Hyresgästföreningen

Region Norrland gör. Det är ingen uppsägningstid på kontrakten. Brukaren ansvarar för ut städning.

7.2 Avgift för brukare i bostad med särskild service som drivs av privata företag

7.2.1 Kost

I de fall som brukaren själv ansvarar och bekostar sina måltidsinköp betalas ingen avgift för kosten. Inte heller i de fall som den privata aktören fakturerar brukaren utgår någon avgift.

Om brukaren har måltider hos den privata utföraren som kommunen bekostar betalar brukaren en avgift enligt samma modell som måltidsabonnemanget i särskilt boende för äldre.

7.2.2 Boendeavgift

Avgift för boende är fastställd utifrån ett medelvärde av hyrorna på kommunens egna boende med särskild service för personer med funktionsnedsättning. Detta gäller förutsatt att den privata utföraren själv inte fakturerar brukaren för bokostnad. Avgiften är ett fastställt belopp som justeras årligen utifrån den förhandling som Krambo och Hyresgästföreningen Region Norrland gör för övriga hyror.

7.2.3 Omsorgsavgift

Brukare boende i privat regi betalar en omsorgsavgift som följer samma som brukaren betalar inom kommunal verksamhet.

8 Gruppboende, serviceboende och annan särskilt anpassad bostad enligt LSS

De flesta brukarna boende i gruppboende, serviceboende eller annan särskilt anpassad bostad enligt LSS har andrahandskontrakt. Boendeavgift varierar utifrån boyta och justeras årligen utifrån den förhandling som Krambo och Hyresgästföreningen Region Norrland gör. Det är ingen uppsägningstid på kontrakten. Brukaren ansvarar för ut städning.

9 Internatboende

Egenavgift för internat gäller från september till maj, max 9 månader per år.

Avgiften är beräknad utifrån vad som gäller för inackorderingstillägg enligt skollagen (Skollag (2010:800) 15 kap 32§) där lägsta summan är 1/30 av prisbasbeloppet.

10 Hälsa- och sjukvård

Kommunen får ta ut en högsta avgift för hemtjänst i ordinärt boende och särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård inom ramen för maxtaxa 8 kap. 5§ SoL och hälso- och sjukvårdslagen (HSL)

kap. 26 3§. Avgiften omfattar även hälso- och sjukvårdsinsatser inom LSS och de hanteras på samma sätt som inom SoL.

Avgifter för hälso- och sjukvårdsinsatser tas ut från och med 20 år och upp till det år den enskilde fyller 85 år. (HSL 17 kap).

Insatser i hälso- och sjukvård genomförs av legitimerad personal och/eller av omvårdnadspersonal som arbetar på delegation/instruktion av legitimerad personal.

10.1 Enstaka hembesök

Vid enstaka planerade eller oplanerade hembesök debiteras en besöksavgift per besök oavsett om en eller flera professioner deltar vid besöket utifrån patientens behov. Vid fler än ett besök under samma månad debiteras månadsavgift per påbörjad månad.

Arbetsterapeuter och sjukgymnaster/fysioterapeuter utför till stor del enstaka planerade hembesök, exempelvis vid utprovning av enklare hjälpmedel.

Uppföljning som är en del av processen/insatsen bedöms då ingå i avgiften för hembesöket. Avgiften innefattar även utfärdande av intyg.

Avgiften är fastställd summa och justeras årligen utifrån PKV.

10.2 Insatser över tid

Vid hälso- och sjukvårds insatser över tid i hemmet, debiteras en månadsavgift per påbörjad månad. Avgiften innefattar även utfärdande av intyg.

Avgiften är fastställd summa och justeras årligen utifrån PKV.

10.3 Exkluderade hälso- och sjukvårdsinsatser

Kommunen utför hälso- och sjukvårdsinsatser utöver ovanstående genom aktivitetsbedömningar av arbetsterapeut inför biståndsbeslut och insatser från demenssjuksköterska i ordinärt boende. Dessa insatser exkluderas från avgifter då aktivitetsbedömningar är ett arbetssätt och insatser från demenssjuksköterskan inte aktualiseras utifrån ett bedömt hälso- och sjukvårdsbehov inom ramen för hemsjukvårdsavtalet.

10.4 Avgift för hjälpmedel

Avgiften för hjälpmedel är baserad på en läns-gemensam avgiftsmodell för lån av hjälpmedel för personer 20 år och äldre i form av engångsavgift och månatlig hyresavgift. Debitering sker på varje hel månad.

Avgifter för hjälpmedel innefattas inte i hälso- och sjukvårdens högkostnadsskydd (HSL, 17 kap. 8§) eller i den maxtaxa som finns inom socialtjänstlagen (SoL, 8 kap. 5§).

Avgifterna årligen justeras utifrån aktuellt prisbasbelopp.

10.4.1 Engångsavgift

Engångsavgift för de personliga hjälpmedel som köps in och ägs av kommunen (innefattar inte grundutrustning). Samverkansavtalet med Hjälpmedel Västernorrland reglerar vilka hjälpmedel som omfattas av engångsavgift.

Engångsavgiften beräknas på 2,5 % av prisbasbeloppet delat med 12. Den innefattar hjälpmedlet, viss förbrukning, underhåll, reservdelar, service, specialanpassning samt tillbehör.

10.4.2 Hyresavgift

En hyresavgift per månad för hjälpmedel som kommunen hyr in oavsett antalet hyreshjälpmedel. Samverkansavtalet med Hjälpmedel Västernorrland reglerar vilka hjälpmedel som omfattas av hyresavgift.

Den månatliga avgiften beräknas på 1,6 % av prisbasbeloppet delat med 12. Avgiften innefattar hjälpmedlet, viss förbrukning, underhåll, reservdelar, service, specialanpassning och byte samt tillbehör.

11 Provisorisk dödsboförvaltning

När någon har avlidit ska efterlevande make eller sambo, arvingar, testamentstagare (dödsbodelägare) enligt 18 kap. 1 § ärvdabalken (ÄB) gemensamt förvalta den avlidnes egendom under boets utredning.

I de fall dödsbodelägare saknas är socialtjänsten ansvarig för boets provisoriska förvaltning till dess att dödsbodelägare har spårats och underrättats, samt övertagit förvaltningen av dödsboet.

Avgiften är fastställd motsvarande kommunens självkostnad. Den justeras årligen utifrån oktober månads prisindex för kommunal verksamhet (PKV).

12 Retroaktiv rättelse av avgifter

Kommunen ska ändra en avgift om den enskildes inkomster eller utgifter förändras och därmed påverkar avgiftsunderlaget enligt 8 kap. 4§ SoL eller minimibeloppet enligt 8 kap. 7-8§§ SoL.

Beslut om retroaktiv rättelse av avgifter är delegerat till handläggare:

- Om den enskilde har betalt för hög avgift på grund av felaktigheter från kommunens sida ska rättelse göras för aktuell period, dock högst ett (1) år tillbaka. Med aktuell period avses tidsperioden från senaste avgiftsbeslut.

- Om den enskilde lämnat felaktiga uppgifter eller på annat sätt orsakat felaktig avgift ska rättelse göras för aktuell period, dock högst tre (3) månader tillbaka.

Retroaktiv rättelse för längre tidsperioder delegeras till administrativ chef.

Befrielse från beslutad avgift delegeras till Verksamhetschef.

Avvikelser från fastställda avgifter i denna riktlinje beslutas av Valfärdsnämndens socialutskott.

Bilagor

Bilaga 1 – Sammanställning av avgifter, VN 2024/602

Sammanställningen uppdateras årligen med aktuella summor.